

BELEIDSARTIKEL 35: SPORTBELEID

35.1 Algemene beleidsdoelstelling

Met inachtneming van de intrinsieke waarde van de sport, de maatschappelijke waarde ervan optimaal benutten en negatieve aspecten tegengaan

In het Hoofdlijnenakkoord wordt benadrukt dat door sport het beroep op de zorg kan worden teruggedrongen en de volksgezondheid kan worden bevorderd. Sport heeft een grote maatschappelijke betekenis en geeft een positieve impuls voor jongeren. Daarnaast heeft sport, door het fijn-vertakte netwerk van sportverenigingen en vrijwilligerswerk een sterke samenbindende functie.

Het overheidsbeleid is erop gericht dat waar nodig te ondersteunen. Dat geldt in het bijzonder ook voor gehandicaptensport.

Sport heeft een (ver)bindende kracht die de sociale cohesie kan bevorderen op het lokale niveau: met vrijwilligersactiviteiten, in het verenigingsleven, op school en in de buurt. In de sport staat de burger centraal. Sport is van belang voor de overdracht van waarden en normen. Ook de inzet van de Nederlandse topsporter levert hieraan een belangrijke bijdrage. Sport vervult een preventieve rol voor de gezondheid van de burger. De verbindende kracht van de sport komt ook tot uitdrukking in de samenwerking op rijksniveau zowel binnen het eigen departement met andere beleidsterreinen (jeugdbeleid, preventie, sociaal en ouderenbeleid) als met andere ministeries (BZK, OCenW, BUZA, Justitie).

Op basis van het Hoofdlijnenakkoord zijn er speerpunten geformuleerd op vier beleidsterreinen. Met het beleid op deze speerpunten wil VWS een positieve bijdrage leveren aan de maatschappelijk gewenste ontwikkelingen uit het regeerakkoord. De speerpunten zijn: Sportgezondheid, Breedtesport, Kader en Topsport.

De uitwerking van deze speerpunten is onder de operationele doelstellingen terug te vinden (1 tot en met 3 in paragraaf 35.2.1, speerpunt 4 in paragraaf 35.2.2)

Behalve dat de speerpunten worden uitgewerkt, zullen er in 2004 ook inspanningen worden gedaan op het internationale vlak. Het jaar 2004 is door de Europese Commissie uitgeroepen tot het Jaar van Opvoeding door Sport.

Doelstellingen van het jaar van Opvoeding door Sport 2004 zijn:

- Samenwerking bevorderen tussen onderwijsinstellingen en sportorganisaties om de educatieve aspecten van sport te ontwikkelen.
- Sport gebruiken als instrument om jongeren die kennis en vaardigheden mee te geven die ze nodig hebben om hun fysieke, mentale en sociale capaciteiten verder te kunnen ontwikkelen. Uitwisselingen van «good practices» over de manier waarop sport in het onderwijsbestel een bijdrage aan de sociale integratie van kansarme groepen kan leveren.
- Door middel van meer sport op school een beter evenwicht tot stand brengen tussen verstandelijke activiteiten en lichaamsbeweging tijdens de gehele schoolloopbaan.
- Vrijwilligerswerk bevorderen.
- Uitwisseling van leerlingen en studenten.

Beleidsartikelen

- Aandacht besteden aan de onderwijsproblemen van jonge sporters en jongeren die aan wedstrijdsport doen.

Het Europees Jaar van Opvoeding door Sport is gericht op overheidsinstanties die onderwijs of sport in hun portefeuille hebben én op onderwijsinstellingen en sportorganisaties (internationale, Europese of nationale sportbonden, olympische comités, nationale sportfederaties en andere sportorganisaties).

Het Jaar van Opvoeding door Sport én het EU-voorzitterschap vallen in de tweede helft van 2004 samen en dat biedt een uitgelezen kans om de samenwerking tussen onderwijs en sport en de maatschappelijke betekenis van sport nationaal én internationaal op de agenda te zetten, niet alleen in 2004 maar ook in de periode daarna. Wij zullen hiervoor samen met het ministerie van OCenW een programma opstellen. Het voornemen is om het thema Buurt, Onderwijs en Sport (BOS) als speerpunt in te zetten. Dit betekent het ondersteunen van activiteiten gericht op het versterken en het toenemen van de samenwerkingsverbanden tussen Buurt, Onderwijs en Sport. Doel is de kwaliteit van de sportvereniging, alsmede de sociale cohesie in de buurt/wijk te vergroten en de kwaliteit en kwantiteit van het bewegingsaanbod voor jongeren te bevorderen.

Subsidietaakstelling begroting

Voor een inhoudelijke toelichting op de subsidietaakstelling verwijzen we u naar de brief over het nieuwe subsidiebeleid van VWS die tegelijkertijd met de Begroting 2004 naar het parlement is verzonden. In onderstaande tabel is de hoogte van de in de beleidsagenda genoemde subsidie-taakstelling voor dit artikel opgenomen.

Tabel 35.1 Subsidietaakstelling (bedragen x € 1 000)

Subsidietaakstelling	2004	2005	2006	2007
Korting op instellingssubsidies	6 941	9 011	7 044	7 044
Korting op projectsubsidies	5 274	9 868	7 826	11 059

Aard van de verantwoordelijkheid

Onze verantwoordelijkheid richt zich erop kwaliteitsverbeteringen te ondersteunen in de sportbeoefening en de fysieke en organisatorische sportinfrastructuur. Om dit te bereiken, stellen we subsidies en kennis beschikbaar aan (bijzondere) landelijke sportorganisaties, provincies of gemeenten. Hoewel de haalbaarheid van plannen een van de toets-elementen is om een subsidie te verkrijgen, is het de verantwoordelijkheid van de subsidieontvanger en hangt het af van de personen en de factoren die bij de uitvoering van het plan betrokken zijn of de gesubsidieerde plannen daadwerkelijk worden gerealiseerd. Kenmerkend voor de financiële ondersteuning is dan ook dat de subsidie in de meeste gevallen slechts een (beperkt) deel van de projectkosten dekt.

35.2 Operationele beleidsdoelstellingen

35.2.1 Een verantwoorde sportbeoefening door een breed publiek stimuleren, in een kwalitatief hoogwaardige (fysieke en organisatorische) sportinfrastructuur, mede om sociale cohesie, integratie, tolerantie en volksgezondheid te stimuleren

Beleidseffecten

Zowel in de nota «Wat sport beweegt» als in de beleidsbrief «Breedtesport» (TK 1998–1999, 26 632, nr. 1) is uiteengezet welke waarden (breedte)sportbeoefening voor het individu en de maatschappij heeft. De centrale boodschap in beide stukken is dat sport een belangrijk onderdeel is van de sociale infrastructuur. Sport is niet alleen «leuk», het draagt ook bij aan het algemeen lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden van mensen en biedt veelal een ontmoetingsplaats in wijken en buurten.

Sportgezondheid

Met een Bewegingsmonitor wordt onder andere gemeten hoeveel uren Nederlanders sporten en hoeveel blessures zich voordoen. Uit deze monitor blijkt dat in 2002 45% van het Nederlandse publiek voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NGB)¹, maar dat 14% van de bevolking geen enkele dag van de week aan de norm voldoet. Jaarlijks doen zich ongeveer twee miljoen sportblessures voor, de kans op een blessure voor een sporter is 13%, voor topsporters zelfs 60%. Als speerpunt is geformuleerd: gezonde lichaamsbeweging stimuleren en inactiviteit tegengaan via alle relevante «beweegbronnen» (sport, recreatie, werk, transport en thuis). Daarbij gaat speciale aandacht uit naar mensen met een chronische ziekte.

Het uiteindelijke streven is om in het percentage Nederlanders dat aan de NGB voldoet te verhogen tot minstens 48% (50%) in 2007 (2010) en het percentage inactieven terug te brengen tot 10% of minder. Voor de blessurepreventie is de doelstelling om jaarlijks het blessurerisico te verlagen naar 10% in 2010.

Breedtesport

In 2002 is de eerste evaluatie van de breedtesportimpuls uitgevoerd. Uit deze evaluatie blijkt dat veel projecten zich afspelen op het terrein van sportbuurtwerk, verenigingsondersteuning en op het terrein van school en sport. Veel projecten hebben als doel mensen kennis te laten maken met de sportclub in de buurt en de sportdeelname te bevorderen. Een van de manieren om de maatschappelijke meerwaarde van sport beter te benutten, is de samenwerking te intensiveren op lokaal niveau, tussen buurt, onderwijs en sport. We stellen ons daarom ten doel om de bestaande breedtesportimpuls om te vormen naar een breedtesportbeleid dat zich vooral richt op de grote steden en de vijftig geselecteerde wijken. Hierbij zal de kern van het beleid erop gericht zijn op lokaal niveau de relatie buurt-sport-onderwijs te versterken. Omdat de sportvereniging daarin een cruciale rol dient te vervullen is de versterking van de sportvereniging een belangrijke voorwaarde.

Speerpunt is verder de deelname bevorderen van mensen met een handicap in alle takken van sport door organisatorische integratie bij reguliere sportbonden.

Kader

Uit de Rapportage Sport, die het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in 2003 heeft uitgebracht, blijkt het volgende. In 2001 waren er 29 600

¹ Deze norm houdt in dat kinderen minimaal een uur en volwassenen minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen op minimaal vijf dagen van de week.

sportverenigingen, waarvan 86% grotendeels draait op vrijwillig kader. In sportverenigingen en sportorganisaties met een ander karakter waren in 2000 naar schatting 1,1 miljoen Nederlanders tussen 12 en 79 jaar (8.2%) als vrijwilliger actief. Over de afgelopen tien jaar blijkt er niet alleen een toename te zijn van het aantal sportorganisaties dat gebruikmaakt van vrijwilligers, maar ook een toename van het aantal vrijwilligers dat bij sportorganisaties actief is en een toename van het aantal uren van deze vrijwilligers. Deze trend wordt ook gesignaleerd in de Verenigingsmonitor en in de evaluatie van het meerjarenprogramma «Tijd voor vrijwilligersbeleid» van NOC*NSF, dat in 2002 is afgerond. Ondanks deze groeiende inzet van vrijwilligers blijkt uit deze onderzoeken dat het door verenigingen gepercipieerde vrijwilligerstekort in die periode onveranderd is gebleven. De helft van de verenigingen kampt met een tekort aan vrijwilligers en 80% van de verenigingen maakt zich grote zorgen over het kader. Dit kan een bedreiging voor de sportvereniging worden. Uit de eerdergenoemde evaluatie van de breedtesportimpuls blijkt dat 25% van de gemeenten de impuls gebruikt om sportverenigingen te ondersteunen bij het verbeteren van hun kaderbeleid en de interne organisatie. In 2004 wordt er verder aan gewerkt deze ondersteuningsstructuur waarin gemeenten, provincies en sportbonden een rol hebben, uit te bouwen. Daarnaast is de inzet in 2004 de kwaliteit van het beschikbare kader te bevorderen. Begeleiding, deskundigheidsbevordering en professionele ondersteuning zijn daarin belangrijke ingrediënten, maar het is ook zeer gewenst dat nieuwe instrumenten worden ontwikkeld om de effectiviteit en efficiency van de inzet van het (nieuwe) kader te verbeteren.

Instrumenten voor de verwezenlijking van deze doelstelling

Algemeen

- Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) heeft een functie als expertisecentrum en ondersteunt sportbonden en gemeenten als ze hun sportbeleid uitwerken. De activiteiten van het NISB zijn onderverdeeld in zeven programmalijnen. We noemen hier de vier belangrijkste (financieel gezien): 1) participatie en kwaliteit; 2) kwalitatief sportaanbod en breedtesportimpuls; 3) sportinfrastructuur Nederland; 4) expertisepunten. Op basis van de activiteiten die binnen deze programmalijnen worden ondernomen, wordt subsidie toegewezen en wordt afgerekend. Het doel van deze subsidie is sportparticipatie in brede zin te bevorderen.

Subsidies

Op het gebied van sportgezondheid is er subsidie om:

- Sportmedisch beleid te ontwikkelen en uit te voeren door sportorganisaties en om projecten te ondersteunen die gericht zijn op bewegingsbevordering, blessurepreventie, alcoholmatiging en tabaksontmoediging (dit zijn middelen behorend bij programmalijn 4 van de Welzijnsnota). Het vierjarige (2000–2003) project «sociale hygiëne» is een voorbeeld van een project waarmee invulling is gegeven aan het alcoholmatigingsbeleid bij sportverenigingen.
- De inzet van de Breedtesportimpuls mede te richten op lokale projecten die uitzicht bieden op blijvend meer (sportief) bewegen.
- Meer aandacht te geven aan sporten met grotere ongevalsrisico's en aan de preventie van ernstige letsels.
- De sportbonden meer aan te spreken op het veiliger maken van de beoefening van hun tak van sport.

Beleidsartikelen

- De multimediale ondersteuning en promotie in het kader van leefstijlcampagnes en afstemming via het «Platform bewegen».
- Bestaande maatregelen beter te benutten en effectiever te maken als beschermingsmiddelen en voorlichting.

Op het gebied van de breedtesport is er subsidie om:

- Gemeentelijke initiatieven financieel te ondersteunen op basis van de stimuleringsregeling *Breedtesport*. Het doel hiervan is dat gemeenten het sportbeleid een prominentere plaats geven op de gemeentelijke beleidsagenda. Na vijf tranches (de regeling is in 1999 gestart) hebben 265 gemeenten (van de in totaal 496) een aanvraag ingediend. Deze gemeenten vertegenwoordigen circa twee derde van de Nederlandse bevolking.
- Het Jaar van de Opvoeding door Sport 2004 uit te werken, wat een impuls zal geven aan projecten op het gebied van buurt, onderwijs en sport.
- De fair-playprogramma's van landelijke sportbonden te stimuleren en ondersteunen, onder meer door lespakketten «Sportiviteit en respect» te verschaffen.
- De sociaal-preventieve projecten te ondersteunen die erop gericht zijn het voetbalvandalisme terug te dringen. Daartoe is al een meerjarenafspraken gemaakt met de KNVB. Een landelijk informatiepunt supportersbeleid zal worden ingericht en ondersteund.
- Initiatieven te ondersteunen die gericht zijn op de integratie van gehandicaptensport.

Voor het kader in de sport is er subsidie om:

- Het kader te versterken en strategisch belangrijke doelgroepen vrijwilligers te werven, namelijk jeugd, vrouwen en allochtonen.
- De professionalisering van het sporttechnisch kader en het verenigingsmanagement te verbreden ter ondersteuning van de vele vrijwilligers in de sport.
- Sportopleidingen te moderniseren en de sportopleidingen in te bedden in een samenhangend opleidingsstelsel, waarbij nieuwe vormen van leren worden gestimuleerd en de opleiding op maat en «aan huis» wordt gebracht.

35.2.2 De beoefening van topsport in Nederland onder professionele en maatschappelijk verantwoorde omstandigheden bevorderen

In 2002 is de subsidieregeling Welzijnsbeleid gewijzigd op het punt van de ondersteuning van topsportevenementen en -accommodaties. De regeling ondersteunt organisaties als ze in Nederland grote sportevenementen organiseren en ondersteunt ook de aanpassing van bestaande of de realisatie van nieuwe topsportaccommodaties. In 2003 zijn al ruim zeventig aanvragen behandeld voor uiteenlopende initiatieven. Met het uitvoeren van de regeling is tevens de doelstelling geformuleerd om de opgedane kennis op het gebied van evenementen en topsportaccommodaties te bundelen en voor het publiek beschikbaar te stellen.

In augustus 2004 zullen de Olympische Spelen plaatsvinden. De voorbereiding hiervan door sportbonden en NOC*NSF verloopt binnen het programma «Performance 2004», waaraan ook wij financieel bijdragen. We hopen dat de successen van Sydney worden geëvenaard.

Beleidsartikelen

Beleidseffecten

Mede door de sterk toegenomen maatschappelijke betekenis van topsport – onder meer onder invloed van de overweldigende media-aandacht voor sport – richten wij ons in het sportbeleid ook op de topsport. Topsport is een belangrijke economische factor en van belang voor de Holland Promotie. Topsport heeft ook belangrijke waarden voor de samenleving die minder snel opvallen. Topsporters inspireren andere, vooral jonge, mensen om ook aan sport te gaan doen. Topsporters beïnvloeden de beeldvorming van mensen en leveren daardoor een bijdrage aan integratie en socialisatie van minderheidsgroepen. Het zijn deze maatschappelijke waarden die mede ten grondslag liggen aan het topsportbeleid.

Ons doel is het positieve van topsport te bevorderen en de negatieve bijverschijnselen zoals doping, vandalisme en onsportief gedrag tegen te gaan. Wij streven naar een goed topsportklimaat waarbinnen niet alleen goede prestaties en (gouden) medailles gehaald kunnen worden, maar vooral ook naar een klimaat waarbinnen topsporters uit verschillende disciplines zich op een verantwoorde manier met hun sport kunnen bezighouden.

Topsport is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de georganiseerde sport. Wij hebben hierbij een ondersteunende en stimulerende taak.

Elke vier jaar wordt de ontwikkeling van het topsportklimaat in Nederland op onderdelen gemeten en vergeleken met andere Europese landen. Het eerstvolgende rapport verschijnt nog in 2003.

Instrumenten voor de verwezenlijking van deze doelstelling

- Activiteiten van landelijke sportorganisaties ondersteunen die gericht zijn op de herkenning en ontwikkeling van talenten.
- Een hoogwaardige begeleidingsstructuur ondersteunen, vooral op sporttechnisch en sportmedisch gebied.
- De topsportinfrastructuur versterken, in het bijzonder waar het gaat om training- en wedstrijdaccommodaties en de organisatie van evenementen.
- Het tegengaan van doping door de ondersteuning van bonden en specifieke organisaties, internationale afspraken en de nationale afstemming via het antidopingplatform Dopingcontroles.

Jaarlijks wordt door NOC*NSF op advies van NeCeDo vastgesteld hoeveel controles er in totaal en per tak van sport moeten plaatsvinden, zowel «in» als «out of competition». De medewerking aan het aantal controles per sportorganisatie hanteren wij als subsidievoorwaarde evenals de toepasselijkheid van een actueel dopingreglement en een actief voorlichtingsbeleid richting sporters en begeleiders. Als een sportorganisatie hieraan niet voldoet, wordt een korting aangebracht op de subsidie voor het algemeen functioneren. Ten behoeve van een goede afstemming van de activiteiten van de bij het antidopingbeleid betrokken organisaties is in april 2003 het Nederlands Antidoping Platform ingesteld.

Beleidsartikelen

Tabel 35.2: Aantal controles dat DoCoNed in de afgelopen jaren heeft uitgevoerd en het aantal «positieve» gevallen, dat hieruit naar voren is gekomen

Jaar	Aantal controles	Aantal «positieve» gevallen
2000	1 757	22
2001	2 321	45
2002	2 755	45

Bron: Jaarverslag DoCoNed, 2002.

Subsidiekorting

Korting op de subsidie voor het algemeen functioneren van sportbonden (zie 35.2.1) wordt toegepast als er geen adequaat dopingbeleid wordt gevoerd. Toepassing van dit instrument heeft slechts in een enkel geval plaats.

Stipendiumregeling

De Stipendiumregeling is een regeling voor A-topsporters met een inkomen dat lager is dan het minimumloon. Uitvoering van de regeling ligt bij het Fonds voor de Topsporter dat hiervoor een bedrag van circa € 9 miljoen heeft ontvangen in 2000.

Tabel 35.3: Aantal A-topsporters dat gebruikmaakt van de Stipendiumregeling

Peildatum	A-topsporters	Waarvan stipendium genieten:
Feb. 2001	353	150
Mei 2002	477	241
Juni 2003	452	245

Bron: Fonds voor de Topsporter

Verlaagd belastingtarief

Er is een verlaagd BTW-tarief ingesteld voor de toegang tot onder andere sportwedstrijden en -accommodaties. In plaats van het normale BTW-tarief van 19% geldt voor de levering van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6%. Het doel is om de toegankelijkheid van cultuur, en sport (beoefening) te bevorderen.

Beleidsartikelen

35.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Begrotingsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	76 209	70 943	51 191	50 082	57 031	57 850	60 308
Uitgaven	69 833	81 828	67 301	60 989	65 130	61 679	61 679
Programma-uitgaven	67 076	78 974	64 616	58 459	62 892	59 656	59 656
Breedtesport	53 326	54 628	46 578	41 222	44 639	43 020	43 021
<i>waarvan specifieke uitkeringen</i>	5 333	10 990	8 872	6 758	7 002	5 998	5 998
Topsport	13 750	24 346	18 038	17 237	18 253	16 636	16 635
Apparaatsuitgaven	2 757	2 854	2 685	2 530	2 238	2 023	2 023
Ontvangsten	8 131*	31	31	31	31	31	31

* Voor een toelichting, zie VWS-jaarverslag 2002.

Begrotingsflexibiliteit (bedragen x € 1 000)

	2004		2005		2006		2007		2008	
1. Totaal geraamde kasuitgaven	67 301		60 989		65 130		61 679		61 679	
2. Waarvan apparaatsuitgaven	2 685		2 530		2 238		2 023		2 023	
3. Dus programma-uitgaven	64 616		58 459		62 892		59 656		59 656	
Waarvan op 1 januari 2004										
4. Juridisch verplicht	49%	31 559	21%	12 429	14%	8 520	9%	5 111	4%	2 169
5. Bestuurlijk gebonden	0%	0	22%	12 674	15%	9 649	16%	9 649	16%	9 649
6. Beleidsmatig gereserveerd	51%	33 057	57%	33 356	71%	44 723	75%	44 896	80%	47 838
7. Beleidsmatig nog niet ingevuld	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
8. Totaal	100%	64 616	100%	58 459	100%	62 892	100%	59 656	100%	59 656

Het sportbeleid is beschreven in verschillende beleidsnota's (zie hiervoor), waarin de beleidsvoornemens en de budgetten worden beschreven die voor sport worden aangewend. Een deel hiervan is al juridisch verplicht. Daarnaast wordt aan verschillende sportorganisaties een zogenoemde instellingssubsidie verstrekt. Voor het jaar 2004 is dit een juridische verplichting, voor de volgende jaren zijn deze uitgaven bestuurlijk gebonden. Dit betekent dat een verlaging van dit budget ruimschoots tevoren dient te worden gemeld aan deze organisaties en een wijziging van beleid impliceert. Het bedrag bij «beleidsmatige gereserveerd» betreft een raming van uitgaven voor beleidsthema's die zijn voorgenomen in de verschillende beleidsnota's.

35.4 VBTD-paragraaf

Het VBTD-denken heeft eraan bijgedragen dat er meer aandacht is om beleidsdoelstellingen te concretiseren en evaluatieve momenten in te bouwen. Dit is zichtbaar in de begroting maar gebeurt ook, minder zichtbaar, bij de uitvoering van het sportbeleid. Daarbij moet echter niet uit het oog worden verloren waar de verantwoordelijkheden en (on)mogelijkheden liggen. In 2003 is er verder aan gewerkt de evaluatie-programmering concreet te maken, waarbij de volgende aspecten verder zijn uitgediept:

- De probleemstelling.
- De planning/mogelijke bundeling van evaluaties.

Beleidsartikelen

- De interne/externe uitvoerbaarheid.

Dit heeft geleid tot een aantal voorstellen om de programmering aan te passen. De consequenties hiervan zijn nog niet verwerkt in de evaluatie-programmering, omdat door de taakstelling ook op dit punt prioriteiten gesteld moeten worden en ook het programma moet worden getemporeerd.

Tabel 35.3 Overzicht voorgenomen evaluaties	
Onderwerp	Geplande uitvoering
de ontwikkeling van het topsportklimaat in Nederland	2004
het evenementen- en accommodatiebeleid	2004